

Polityka Centrum Projektów Europejskich w zakresie zwalczania nadużyć finansowych

1. Wprowadzenie

W związku z art. 125 ust. 4 lit. c Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006, art. 30 ust. 1 lit. g Rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 897/2014 z dnia 18 sierpnia 2014 r. ustanawiającego przepisy szczegółowe dotyczące wdrażania programów współpracy transgranicznej finansowanych na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 232/2014 ustanawiającego Europejski Instrument Sąsiedztwa, Centrum Projektów Europejskich jako Instytucja Pośrednicząca dla działania 4.3 w ramach IV Osi Priorytetowej Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020, zwana dalej IP PO WER, a także jako podmiot realizujący zadania związane z utworzeniem oraz zapewnieniem prawidłowej realizacji zadań Wspólnych Sekretariatów/Wspólnych Sekretariatów Technicznych, zwanych dalej WS, dla programów współpracy Interreg V-A: Polska – Saksonia 2014-2020, Polska – Słowacja 2014-2020 oraz Południowy Bałtyk 2014-2020, oraz programów współpracy transgranicznej Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa: Polska - Białoruś - Ukraina 2014-2020 oraz Polska - Rosja 2014-2020, wprowadza skuteczne i proporcjonalne środki zwalczania nadużyć finansowych, uwzględniające stwierdzone rodzaje ryzyka. Polityka ma również odpowiednie zastosowanie do wszystkich działań prowadzonych przez Krajowego Kontrolera dla programów współpracy transnarodowej i międzyregionalnej i działań prowadzonych przez Kontrolne Punkty Kontaktowe dla programów współpracy transgranicznej Polska - Białoruś - Ukraina 2014-2020 oraz Polska - Rosja 2014-2020, a także działań prowadzonych przez Wydział Informacji i Funduszy Europejskich, Wydział Kadr i Rozwoju Zasobów Ludzkich, Wydział Administracji oraz Wydział Finansowy.

IP PO WER i WS realizują politykę zapobiegania nadużyciom finansowym, w tym ich wykrywania i zgłaszania właściwym organom państwa, zgodnie z przepisami prawa powszechnie obowiązującego, również dotyczącą współpracy z odpowiednimi organami odpowiedzialnymi za zwalczanie i przeciwdziałanie przestępczości o charakterze korupcyjnym i/lub w zakresie prowadzenia spraw o nadużycia finansowe i wynikających z nich przestępstw. Polityka opiera się także na dokumentach opracowanych przez Komisję Europejską oraz Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF) w dziedzinie wykrywania i zwalczania nadużyć finansowych. Zarówno polityka, jak i poszczególne procedury wdrażające jej zapisy pozostają w zgodności z rekomendacjami dotyczącymi postępowania z podejrzeniami nadużyć finansowych oraz uregulowaniami kwestii konfliktu interesów, które

wynikają z Zaleceń w zakresie opracowania sposobów postępowania z podejrzeniami nadużyć finansowych w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014 – 2020 oraz Podręczników dotyczących zwalczania nadużyć finansowych w programach współpracy Interreg V-A: Polska – Saksonia 2014-2020, Polska – Słowacja 2014-2020 i Południowy Bałtyk 2014-2020 i programach współpracy transgranicznej Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa: Polska – Białoruś Ukraina 2014-2020 oraz Polska – Rosja 2014-2020, zwanych dalej razem Programami EWT/EIS.

Narzędziem służącym do wdrożenia przedmiotowej polityki są Instrukcje Wykonawcze oraz dokumenty wewnętrzne IP PO WER i WS, w tym podręczniki dotyczące zwalczania nadużyć finansowych w Programach EWT/EIS, które wprowadzają faktyczne mechanizmy przeciwdziałania nadużyciom finansowym oraz ograniczania możliwości wystąpienia konfliktu interesów.

2. Definicja

IP PO WER i WS na potrzeby niniejszego dokumentu definiują pojęcie nadużyć finansowych jako szeroki zakres uchybień i czynów zabronionych, takich jak: kradzież, korupcja, przywłaszczenie, łapówkarstwo, fałszerstwo, wprowadzanie w błąd, zmowa, pranie pieniędzy oraz zatajanie istotnych faktów. Z nadużyciem wiąże się często wykorzystanie oszustwa w celu uzyskania korzyści dla siebie, osoby bliskiej lub osoby trzeciej, bądź w celu spowodowania straty dla innej osoby. Zatem pojęcie „nadużycie finansowe” na potrzeby przedmiotowego dokumentu należy rozumieć w sposób szeroki, również w sposób potoczny. Kluczowym elementem odróżniającym nadużycie od nieprawidłowości jest działanie intencjonalne.

Nadużycie finansowe pociąga za sobą nie tylko skutki finansowe, lecz może też przyczynić się do utraty reputacji Centrum Projektów Europejskich, zwanego dalej CPE, jako instytucji odpowiedzialnej za zarządzanie funduszami UE.

Ważnym elementem związanym z nadużyciami finansowymi, w szczególności w kontekście odbioru społecznego, jest konflikt interesów, który występuje, kiedy bezstronne i obiektywne pełnienie funkcji przez osobę jest zagrożone z uwagi na względy rodzinne, emocjonalne, sympatie polityczne lub przynależność państwową, interes gospodarczy lub jakiegokolwiek inne interesy wspólne np. z wnioskodawcą lub beneficjentem funduszy UE. Należy podkreślić, że IP POWER i WS rozpoznają nie tylko rzeczywisty, ale również potencjalny i pozorny konflikt interesów, a więc nawet sytuacje, gdy istnieje choćby tylko teoretyczna możliwość, że interes osobisty przeważa nad troską o interes publiczny.

W szczególności konflikt interesów może objawić się naruszeniem zasady bezinteresowności i bezstronności w sprawach prowadzonych w ramach obowiązków służbowych, w tym oceny wniosków o dofinansowanie i kontroli wydatków. Szczególnie wrażliwym miejscem występowania konfliktu interesów jest udzielanie zamówień publicznych oraz wiążące się z tym procesem ryzyko występowania powiązań osobowych i podmiotowych wykonawcy z zamawiającym. Zgodnie z art. 24 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/24/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie zamówień

publicznych, uchylającą dyrektywę 2004/18/W, CPE jako konflikt interesów postrzega sytuację, w której członkowie personelu instytucji zamawiającej lub dostawcy usług w zakresie obsługi zamówień, działającego w imieniu instytucji zamawiającej, biorący udział w prowadzeniu postępowania o udzielenie zamówienia lub mogący wpłynąć na wynik tego postępowania, mają bezpośrednio lub - co wymaga szczególnego podkreślenia - pośrednio interes finansowy, ekonomiczny lub inny interes osobisty, który postrzegać można jako zagrażający ich bezstronności i niezależności w związku z postępowaniem o udzielenie zamówienia. Jeżeli konflikt interesów w postępowaniu o udzielenie zamówienia nie zostanie odpowiednio rozwiązany, to będzie miał wpływ na prawidłowość postępowania, prowadząc do naruszenia zasad przejrzystości, równego traktowania lub niedyskryminacji.

Zwraca się uwagę, że konflikt interesów nie oznacza korupcji w powszechnym rozumieniu. Korupcja najczęściej dotyczy porozumienia pomiędzy dwiema stronami oraz wynikającego z tego faktu wręczenia w różnej formie łapówki, płatności lub korzyści. Natomiast konflikt interesów powstaje, gdy dana osoba ma możliwość przedłożenia interesu prywatnego nad obowiązki zawodowe.

3. Cele

Celem ogólnym polityki jest dążenie do stałego monitorowania i wzmocnienia mechanizmów przeciwdziałania wszelkim przejawom oraz ryzyku wystąpienia nadużyć finansowych i korupcji w trakcie wykonywanych działań, z uwzględnieniem w tym zakresie zachowania interesariuszy, w szczególności beneficjentów i ekspertów. Z racji kompetencji posiadanych przez IP PO WER i WS, realizacja celu ogólnego będzie skoncentrowana przede wszystkim na stosowaniu działań i narzędzi o charakterze prewencyjnym, jako zdecydowanie mniej czasochłonnej i docierających do ich personelu oraz interesariuszy. Równocześnie, dążąc do zachowania wysokich standardów działania, IP PO WER i WS analizują regulacje prawne oraz zasady etyczne i moralne z punktu widzenia ryzyka wystąpienia nadużyć i podejmują odpowiednie do sytuacji środki celem zmniejszenia tego ryzyka. Niniejsze ma na celu zapewnienie przestrzegania zasad praworządności, obiektywności, odpowiedzialności i uczciwości przez wszystkie podmioty prawne i osoby fizyczne zaangażowane w wdrażanie działania 4.3 PO WER i Programów EWT/EIS. W rezultacie powyższe podejście umożliwi postrzeganie IP POWER i WS jako instytucji przeciwdziałających ryzyku wystąpienia nadużyć finansowych i korupcji przy wykonywaniu powierzonych zadań.

Osiągnięciu celów służy przyjęta polityka skutecznego zapobiegania nadużyciom finansowym, wdrażana przy użyciu efektywnych mechanizmów proceduralnych, pomniejszających ryzyko wystąpienia nadużyć finansowych, jak również w formie proporcjonalnych i odstraszających sankcji w zakresie ich przestrzegania oraz należytych zachowań na poziomie pracowników IP POWER i WS, a także beneficjentów oraz podmiotów współpracujących z IP POWER i WS przy wykonywaniu ich funkcji.

4. Deklaracja

IP PO WER i WS zobowiązują się przestrzegać norm prawnych, etycznych i moralnych na najwyższym poziomie, jak również zasad rzetelności, obiektywizmu i uczciwości oraz pragną być postrzegane jako przeciwnie nadużyciom i korupcji w prowadzeniu swojej działalności.

Podejmowane przez IP PO WER i WS działania będą jednoznacznie ukierunkowane na przeciwdziałanie wszelkim formom nadużyć finansowych i korupcji.

Pracownicy IP PO WER i WS zobowiązują się, na podstawie przyjętego w Centrum Projektów Europejskich Kodeksu etyki, do wykonywania obowiązków służbowych z poszanowaniem zasad praworządności, rzetelności, uczciwości, bezstronności i bezinteresowności, współmierności, profesjonalizmu, jawności, neutralności, otwartości oraz odpowiedzialności za zadania, a w przypadku konfliktu interesów w sprawach prywatnych i publicznych do wyłączenia się z działań mogących wywołać podejrzenia o stronniczość lub interesowność.

Przyjęty w Centrum Projektów Europejskich Kodeks etyki jest realnym narzędziem przeciwdziałania nadużyciom finansowym. Jest obligatoryjnym elementem obowiązków pracowniczych personelu IP POWER i WS, a jego znajomość jest potwierdzana w pisemnych oświadczeniach.

Przestrzegania na najwyższym poziomie norm prawnych, etycznych i moralnych, zasad rzetelności, obiektywizmu i uczciwości oczekuje się również od wnioskodawców i beneficjentów oraz ich partnerów realizujących projekty w ramach działania 4.3 PO WER i Programów EWT/EIS, a także od wszystkich podmiotów współpracujących z IP PO WER i WS w zakresie wykonywania ich funkcji.

IP PO WER i WS zgłoszenia nadużyć traktują priorytetowo. Mają one zawsze charakter poufny, zapewniający bezpieczeństwo osobom zgłaszającym.

5. Działania

IP POWER zarządza ryzykiem nadużyć finansowych i korupcji w obszarze:

- a) identyfikacji i analizy ryzyka,
- b) podejmowania działań naprawczych,
- c) monitorowania i kontrolowania zdefiniowanego ryzyka,
- d) przeglądu procedur pod kątem wystąpienia ryzyka,
- e) komunikacji zarządzania ryzyka pomiędzy komórkami organizacyjnymi IP POWER oraz interesariuszami.

IP POWER jest zobowiązana do dokonywania systematycznego przeglądu swoich działań w celu identyfikowania i analizy ryzyk, oraz, w ich następstwie, do wprowadzania działań naprawczych i kontrolnych. W procesie analizy ryzyka, w szczególności analizowane jest otoczenie proceduralne w IP POWER, w tym ryzyko wyąpienia korupcji na wszystkich etapach systemu podejmowania decyzji, także w odniesieniu do jej otoczenia.

Ogólną odpowiedzialność za zarządzanie ryzykiem nadużyć finansowych i korupcji w IP POWER powierzono Zespołowi ds. oceny ryzyka wystąpienia nadużyć finansowych i/lub korupcji w związku z pełnieniem funkcji Instytucji Pośredniczącej dla Działania 4.3 w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój w latach 2014-2020, powołanego Decyzją nr 16/2015 Dyrektora Centrum Projektów Europejskich z dnia 19 sierpnia 2015 r.

Zgodnie z tą decyzją do zadań Zespołu należy:

- a) dokonanie oceny wystąpienia w PO WER ryzyka nadużyć finansowych i/lub korupcji przy wykorzystaniu narzędzia wskazanego w wytycznych Komisji Europejskiej pn. Guidance note on fraud risk assesment and effective and proportionate anti-fraud measures (EGESIF_14-0021-00 z dnia 16 czerwca 2014 r.),
- b) opracowanie Planu działań naprawczych zawierającego propozycje zastosowania mechanizmów obniżających ryzyko netto do akceptowalnego poziomu m. in. poprzez modyfikację procedur lub opracowanie dokumentów celem przeciwdziałania nadużyciom finansowym, w przypadku, gdy zidentyfikowane aktualne ryzyko netto okaże się znaczne lub krytyczne,
- c) w stosunku do zidentyfikowanych ryzyk opracowanie mechanizmów kontrolnych zapobiegających materializacji ryzyk lub łagodzących ich skutki,
- d) monitorowanie i aktualizowanie wdrażania opracowanego w następstwie analizy ryzyka Planu działań naprawczych oraz przegląd wykonania przez komórki organizacyjne Instytucji Pośredniczącej zalecanych kontroli ograniczających ryzyko.

Członkami Zespołu są naczelnicy komórek organizacyjnych IP PO WER, którzy jako właściciele procesów przedstawionych w Instrukcjach Wykonawczych IP PO WER odpowiadają za bieżące zarządzanie ryzykiem nadużyć finansowych, w tym za funkcjonowanie odpowiedniego systemu kontroli wewnętrznej w obszarze podlegającym ich kompetencjom, a także opracowują ewentualne plany działań naprawczych. Właściciele procesów dokonują samooceny, ponieważ są właściciw do zainicjowania zmiany procesów, opracowania list sprawdzających, czy też "najlepszych praktyk", co ma być z kolei ewentualnym elementem planów naprawczych i przedmiotem późniejszych kontroli. Proces samooceny jest wspierany przy wykorzystaniu „wiedzy instytucjonalnej” poszczególnych komórek organizacyjnych IP POWER, oparty na doświadczeniu i profesjonalnym osądzie funkcjonowania procesów.

Zespół identyfikuje ryzyko wystąpienia nadużyć finansowych, w szczególności w odniesieniu do funkcjonowania procesów biznesowych przedstawionych w Instrukcjach Wykonawczych IP PO WER oraz ewentualnie rekomenduje wprowadzenie do przedmiotowego dokumentu, jak również do dokumentów innych regulacji wewnętrznych mających zastosowanie w procesie wdrażania działania 4.3 PO WER zmian minimalizujących zidentyfikowane ryzyka.

Instrukcje Wykonawcze IP PO WER zostały zatwierdzone pod względem zachowania spójności z dokumentami i wymaganiami Instytucji Zarządzającej PO WER, w zakresie opisu procedur, funkcji i zadań, które uwzględniają również mechanizmy przeciwdziałania nadużyciom finansowym.

Zespół podejmując decyzje w zakresie analizy ryzyka, planów naprawczych i działań kontrolnych zobowiązany jest uwzględniać zapisy wynikające z niniejszej Polityki.

W Programach EWT/EIS i za prowadzenie działań zmierzających do ochrony przed nadużyciami finansowymi odpowiada Instytucja Zarządzająca Programem EWT/EIS (IZ EWT/EIS), która powoła zespół ds. oceny samooceny ryzyka. Od przedstawicieli zespołu zależy identyfikacja procesów, które należy poddać ocenie ryzyka. Wkład do dokumentu będą przygotowywać również WS.

Głównym zadaniem zespołu ds. samooceny ryzyka jest dokonywanie okresowej lub bieżącej oceny ryzyka nadużyć finansowych. Do zakresu zadań zespołu ds. samooceny ryzyka należy ponadto:

- a) prowadzenie bazy wykrytych/zgłoszonych nadużyć finansowych,
- b) wskazywanie obszarów, które powinna objąć kontrola systemowa w poszczególnych instytucjach, jeżeli taka potrzeba będzie wynikała z przeprowadzanych analiz,
- c) analiza mechanizmów zgłaszania nadużyć obowiązujących w Programach EWT/EIS, oraz przebiegu procesów opisanych w poszczególnych podręcznikach dotyczących zwalczania nadużyć finansowych w Programach EWT/EIS,
- d) przygotowywanie rekomendacji odnośnie do tematyki i zakresu szkoleń oraz innych działań informacyjnych,
- e) udzielanie informacji i pomoc pracownikom instytucji w zakresie interpretacji postanowień poszczególnych podręczników dotyczących zwalczania nadużyć finansowych w Programach EWT/EIS.

Ponadto, mając na względzie fakt, iż analiza ryzyka przeprowadzana przez IZ EWT/EIS nie dotyczy obszaru zamówień publicznych przeprowadzanych przez CPE na potrzeby funkcjonowania WS, który to obszar podlega przeglądowi w ramach zarządzania ryzykiem IP POWER, właściciel procesu udzielania zamówień publicznych w CPE zapewni stosowanie jednolitych mechanizmów kontrolnych w zakresie postępowań przeprowadzanych zgodnie z ustawą Prawo zamówień publicznych.

6. Zgłaszanie nadużyć

Dochodzenia w sprawach dotyczących korupcji i poważnych uchybień oraz nadużyć na szkodę budżetu UE w instytucjach unijnych są prowadzone przez Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF). Za inicjowanie, koordynację i realizację działań mających na celu zabezpieczenie interesów finansowych lub Unii Europejskiej (UE) odpowiada Pełnomocnik Rządu ds. Zwalczania Nieprawidłowości Finansowych na szkodę RP lub UE w Ministerstwie Finansów (powołany rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2003 r. Dz. U. 2003, nr 119). Prace Pełnomocnika Rządu ds. Zwalczania Nieprawidłowości

Finansowych na szkodę RP lub UE w Ministerstwie Finansów wspiera Departament Ochrony Interesów Finansowych Unii Europejskiej MF.

IP POWER i WS zarządzają przypadkami wykrytych nadużyć, oszustw oraz korupcji w oparciu o przepisy prawa krajowego i wspólnotowego właściwe dla zakresu zidentyfikowanych nieprawidłowości. W CPE ustalone są procedury dotyczące informowania organów o możliwości popełnienia przestępstwa. W strukturze zarządzania IP PO WER i WS wyznaczona jest osoba do współpracy z organami ścigania, w tym zgłaszania podejrzenia popełnienia przestępstwa.

Pracownicy IP POWER i WS zobowiązani są do bezzwłocznego poinformowania bezpośredniego przełożonego lub kierownictwo Centrum Projektów Europejskich o możliwości wystąpienia konfliktu interesów oraz o wszelkich przypadkach podejrzenia lub powzięcia informacji o wystąpieniu nadużyć finansowych w ramach programu. Personel może również powiadomić właściwe organy ścigania o podejrzeniu popełnienia przestępstwa.

W przypadku przekazywania informacji o podejrzeniu lub występowaniu nadużyć finansowych w ramach wdrażania działania 4.3 PO WER i Programów EWT/EIS, wszelkie informacje będą bezzwzględnie analizowane, z zachowaniem pełnej anonimowości oraz poufności zgłaszającego. IP PO WER i WS przyjmują informacje na temat nadużyć finansowych, w tym korupcji oraz konfliktu interesów pocztą lub elektronicznie na adres naduzycia@cpe.gov.pl. Dostęp do poczty elektronicznej posiada osoba niezwiązana bezpośrednio z wdrażaniem działania 4.3 PO WER i Programów EWT/EIS.

W celu zapewnienia anonimowości CPE przyjęło procedurę ochrony osób zgłaszających naruszenia w Centrum Projektów Europejskich, której celem jest określenie zasad przyjmowania i rozpatrywania zgłoszeń naruszeń od osób zgłaszających naruszenia oraz ochrony osób dokonujących zgłoszenia.

Ponadto, dla ochrony osób zgłaszających nieprawidłowości w ramach Programów EWT/ENI, przez Instytucję Zarządzającą Programami EWT (Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej) została założona skrzynka pocztowa, na którą można zgłaszać zastrzeżenia: nieprawidlowosci.EWT@mfipr.gov.pl. Informacje mogą być przekazywane w języku polskim lub angielskim.

Dodatkowo, oprócz możliwości zawiadomienia krajowych organów ścigania, każdy obywatel ma możliwość bezpośredniego poinformowania OLAF o podejrzeniu nadużycia finansowego lub innej poważnej nieprawidłowości. Ze służbami OLAF można się skontaktować we wszystkich językach urzędowych Unii Europejskiej:

- 1) za pomocą elektronicznego Systemu Powiadamiania o Nadużyciach - FNS (Fraud Notification System) dostępnego na stronie internetowej: <https://fns.olaf.europa.eu>;
- 2) pocztą, kierując korespondencję na adres OLAF – European Anti-Fraud Office, European Commission, Rue de la Loi, 200, 1049 Bruxelles/Brussel, Belgique/België;
- 3) e-mailem na adres poczty OLAF-FMB-SPE@ec.europa.eu.

Szczegółowe informacje w tym zakresie dostępne są na stronie internetowej: http://ec.europa.eu/anti_fraud/investigations/report-fraud/index_pl.htm.

7. Instrumenty zapobiegające nadużyciom finansowym

Instrumenty zapobiegające nadużyciom finansowym oraz minimalizujące ryzyko wystąpienia konfliktu interesów opierają się na ograniczaniu możliwości ich popełnienia poprzez wdrożenie ustrukturyzowanego systemu podejmowania decyzji oraz systemu kontroli wewnętrznej, które będą stale monitorowane i usprawniane na podstawie analizy ryzyka i przeglądu procesów IP POWER oraz analizy procesów zachodzących w ramach wdrażania Programów EWT/EIS przeprowadzanej przez IZ EWT/EIS. W rezultacie tych działań, w przypadku zaistnienia konieczności, wprowadzone zostaną proporcjonalne mechanizmy ograniczające ryzyko wystąpienia nadużyć finansowych, w tym konfliktu interesów. Nacisk położony zostanie na analizowanie Instrukcji Wykonawczych IP PO WER i WS pod kątem obniżania ryzyka wystąpienia korupcji, w szczególności w zakresie ograniczania uznaniowości w podejmowaniu decyzji i braku weryfikacji wewnętrznej tych decyzji. Ponadto, jednym z kluczowych elementów w tym zakresie jest zapewnienie rozdzielności funkcji w procesie oceny wniosków o dofinansowanie, weryfikacji wniosków o płatność, kontroli projektów oraz certyfikacji wydatków, jak również rozpatrywania środków odwoławczych i skarg na działania podejmowane przez IP PO WER oraz gromadzenia informacji o nieprawidłowościach.

Ponadto, CPE stosuje zasadę unikania konfliktu interesów poprzez wprowadzenie skutecznych mechanizmów nadzorczych, dostosowanych do kontekstu i systemu realizacji PO WER i Programów EWT/EIS, w szczególności sankcji finansowych lub administracyjnych wskazanych w dokumentach obowiązujących dla PO WER i Programów EWT/EIS, do których należy:

- podpisywanie w ramach PO WER deklaracji/oświadczeń o bezstronności w procesach dotyczących wyboru projektów, kontroli i weryfikacji wniosków o płatność,
- podpisywanie w ramach Programu Polska – Saksonia 2014-2020 oświadczeń o bezstronności i poufności odnoszących się o realizacji wszystkich zadań na danym stanowisku pracy,
- podpisywanie w ramach Programu Południowy Bałtyk 2014-2020 oświadczeń na etapie wyboru projektów,
- podpisywanie oświadczeń o zaistnieniu lub nieistnieniu okoliczności, o których mowa w art. 17 ust. 1 ustawy PZP oraz w ramach PO WER oświadczeń o braku konfliktu interesów (oświadczenie o braku konfliktu interesów powinno być także podpisywane w przypadku postępowań przeprowadzonych zgodnie z zasadą konkurencyjności,
- podpisywanie w ramach PO WER oświadczeń o braku konfliktu interesów na etapie prac związanych z przygotowaniem dokumentacji przetargowej w ramach postępowania o zamówienie publiczne oraz zasady konkurencyjności,
- stosowanie zasady „dwóch par oczu” (jeżeli proces tego wymaga),
- weryfikowanie i zatwierdzenie zadań przez bezpośredniego przełożonego,
- zapewnienie odpowiedniego podziału zadań w instytucji,
- odpowiednie szkolenia zwiększające poziom świadomości pracowników w obszarze nadużyć finansowych,
- w przypadku zidentyfikowania zagrożenia konfliktem interesów, w tym pozornym lub wątpliwości co do bezstronności, w zależności od okoliczności wyłączenie osoby z postępowania o zamówienie publiczne, oceny wniosku o dofinansowanie, wniosku

o płatność lub kontroli, bez względu na to, czy jest pracownikiem, czy ekspertem zewnętrznym lub wprowadzenie mechanizmów ograniczających ryzyko konfliktu interesów.

Istotnym elementem prewencji są wewnętrzne uregulowania w zakresie etycznego wykonywania zadań służbowych przez pracowników IP PO WER i WS, IP PO WER i WS zamierzają również prowadzić działania edukacyjne i informacyjne w tym zakresie, wskazujące na zagrożenia wystąpienia nadużyć finansowych oraz nieprawidłowości w trakcie bieżącego wykonywania obowiązków, które zostaną przewidziane w planach szkoleniowych na dany rok. Ponadto, celem upowszechnienia dobrych praktyk oraz podnoszenia świadomości pracowników IP PO WER i WS w zakresie nadużyć finansowych, udostępniono folder publiczny w programie Outlook „Antykorupcja” oraz zakładkę w intranecie CPE, w którym znajdują się publikacje CBA dotyczące tej tematyki, w tym trybu postępowania, właściwego zachowania i zgłaszania przez pracowników IP PO WER i WS przypadków wystąpienia podejrzenia korupcji lub nieprawidłowości zarówno wewnątrz organizacji, jak i do organów ścigania.

IP POWER i WS zapewniając przejrzystość i obiektywizm procesu udzielania zamówień publicznych oraz gospodarowania mieniem publicznym stosują mechanizmy przewidziane w ustawie z dnia 11 stycznia 2021 r. - Prawo zamówień publicznych (Dz.U. z 2019 r., poz. 2020 oraz regulaminie udzielania zamówień publicznych o wartości przekraczającej 130 000 zł oraz regulaminie udzielania zamówień publicznych o wartości nieprzekraczającej 130 000 zł netto w CPE, jak również przestrzegają zasad w tym zakresie wynikających z wytycznych mających zastosowanie we wdrażaniu PO WER i Programów EWT/EIS. We wskazanych powyżej dokumentach przedstawiono zasady oraz opis procesów zmierzających do wyboru oferty najkorzystniejszej, które uwzględniają zachowanie bezstronności i obiektywizmu.

IP PO WER i WS zakładają wymianę informacji i najlepszych praktyk w zakresie instrumentów przeciwdziałania nadużyciu finansowym, odpowiednio z IZ PO WER, IZ Programów EWT/EIS oraz innymi instytucjami zaangażowanymi w wdrażanie PO WER i Programów EWT/EIS. W przypadku wystąpienia praktyk nadużyciu finansowym lub pojawienia się istotnych ryzyk, komunikacja wewnętrzna odbywać się będzie w ramach zespołu ds. oceny ryzyka wystąpienia nadużyciu finansowych i/lub korupcji oraz spotkań kierownictwa średniego i wyższego szczebla Centrum Projektów Europejskich.

Beneficjenci działania 4.3 PO WER i Programów EWT/EIS również powinni stosować w związku z realizowanymi projektami mechanizmy pozwalające zmniejszyć ryzyko wystąpienia nadużyciu oraz odpowiednio wcześniej je wykrywać i eliminować. Nadużycia w tym zakresie w szczególności mogą się pojawić przy udzielaniu zamówień publicznych. Istotna jest świadomość występowania tzw. sygnałów ostrzegawczych, czyli zachowań świadczących o tym, że być może zostało popełnione lub jest popełniane nadużycie (przykładowo składający najkorzystniejszą ofertę rezygnował z podpisania umowy lub umyślnie nie składał wymaganych dokumentów, aby zwyciężyła oferta droższa).

W związku z powyższym IP PO WER i WS informują, że w przypadku przekazywania informacji o podejrzeniu lub występowaniu nadużyć finansowych w ramach wdrażania działania 4.3 PO WER i Programów EWT/EIS, wszelkie informacje będą bezwzględnie analizowane, z zachowaniem pełnej anonimowości oraz poufności zgłaszającego. Ponadto wszystkich pracowników IP PO WER i WS zgłaszających podejrzenie lub występowanie nadużyć finansowych obejmuje się ochroną przed negatywnymi konsekwencjami w stosunku do ich osoby, zgodnie z procedurą ochrony tzw. sygnalistów przyjętą przez CPE

Komisja Europejska oraz OLAF stworzyły odpowiednie poradniki oraz katalogi sygnałów ostrzegawczych. IP PO WER dąży do uwzględnienia tych dokumentów w trakcie udzielania zamówień publicznych poprzez przegląd i aktualizację procedur udzielania zamówień publicznych publicznymi. W odniesieniu do beneficjentów IP PO WER i WS rekomenduje zapoznanie się z nimi oraz ich stosowanie wszędzie tam, gdzie jest to właściwe.

